

77 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 18.V 1867

Protokoll fördt hos högl. ridderskapet och adeln

Herr Snellman: Efter det sakrika och intressanta föredrag ridderskapet och adeln varit i tillfälle att höra af en man, hvilken eger både insigt och förmåga att framför många andra i detta land bedöma nu ifrågavarande förhållande, har jag för min del ganska litet att tillägga. Jag kan likväl icke i allo instämma uti de åsigt den påpekade ärade talaren uttalat. Han har visserligen på ett mycket klart sätt framhållit hvilken inverkan såväl ett depressieradt myntvärde som fortfarande missväxter utöfva på markegångspriserna och rubelskatten, och jag är fullkomligt af samma åsigt, och förundrar mig blott att någon kan finnas, som sätter denna inverkan i fråga. Det kan väl tagas för gifvet att varupriserna inom landet icke stiga och falla i samma förhållande som den annoterade vaxelkursen; men under en längre tids fortgång, då kursen ständigt stiger, måste också varupriserna inom landet stiga. Att säga, såsom man också hört under de föregående åren påstås, att det gäller och är sant i teorin, men icke håller streck i praktiken, är detsamma som att säga, att det visserligen är en historisk erfarenhet, men i Nådendal har man icke haft denna erfarenhet, ty vi kunna anse oss i förhållande till den stora historiska erfarenheten, som i sådant förhållande utgör teorin, såsom innevånarene i Nådendal. En erinran i detta afseende för ett löst förmenande, för blotta påståendet utan bevis, torde vara ganska litet betänkt. Samma är förhållandet med priserna på spanmål och öfriga jordbruksprodukter, att de stiga i följd af missväxter. Det hafva vi hvar och en för ögonen. Detta stigande har varit så betydligt att, oaktadt naturligtvis i följd deraf också markegångspriset stigit, likväl under de förflutna åren markegångspriset varit så mycket lägre än det verkliga spanmålspriset att föga någon spanmål influtit, och äfven i de län der verklig spanmål skördats, magasinerna stått tomta. Att markegångstaxorna icke stigit i samma förhållande som det verkliga varupriset, har utom den allmänna grunden, att man vanligen vid markegångssättningen i länen icke tagit det högsta priset, utan så mycket som möjligt sökt moderera det, dessutom, hvarom jag kan bära vitne, härrört af det skäl, att i kejsrerliga senaten, der markegångstaxorna slutligen bestämmas, alltid funnits en sträfvan att så mycket som möjligt nedsätta årets markegång. Jag har haft äran vara vitne dertill några år, och jag skulle anse det vara emot min skyldighet, om jag icke skulle omnämna det, och hvar och en som gör sig mödan att personligen jemföra markegångssättningen i länen med markegångstaxorna sådana de kommit från kejsrerliga senaten, skall finna att alltid värdet för varorna blifvit nedsatt. Detta oaktadt har medelmarkegången icke fallit i samma förhållande som rubelskatten af det skäl, att en följd af missväxter under de 10 år, som beräknats, har gjort ett fallande omöjligt. Detta har isynnerhet erfarits under de sista åren vid markegångssättningen 1865 och 1866, då taxorna för de förflutna goda åren 1854 och 1855 vid beräkningen af medelmarkegången bortfallit, och då, oaktadt alla nedsättningar, medelmarkegångspriserna stigit. Fullkomligt delar jag för min del den åsigt, att, emedan så förhåller sig, medelmarkegången hade bort nedsättas, så snart myntreformen skedde, i afseende å det förändrade myntvärdet, dock icke i samma proportion som myntvärdet derigenom höjdes, utan till något mindre procenttal, emedan, såsom jag redan haft äran nämna, varupriserna inom landet icke någonsin så strängt följa kursen åt, att man kunde lägga kursskilnaden eller den verkliga skilnaden i

myntvärdet till grund, och också med afseende derpå, att i sjelfva verket inflytandet af de dåliga åren måste lemnas dess rum, ehuru så ringa som möjligt, emedan eljest kronan på en sådan nedsättning skulle komma att förlora för mycket, och svårigheterna att bestrida statsutgifterna skulle blifva för stora.

Hvad åter hufvudfrågan angår om räntepersedlarnes omsättning och sättet för beräkandet af grundräntan, så skulle jag hålla före att grundskatten är af samma natur som all grundränta; den må hafva tillkommit huru som helst, så utgör den numera ett arrende på jorden.

10 Den enskilde jordegaren har tillfälle att höja sin grundränta efter vissa perioder, när arrendekontraktet om egendomen upphör och nytt kontrakt uppgöres. Kronan har i fråga om grundskatten icke samma rättighet; grundskatten säger man förblir alltid densamma, men det är rättvisa och billighet uti att, om jordbrukets produkter stiga i pris, också grundskatten bör stiga. Att åter jordbrukets produkter äfven framgent småningom stiga i pris säger den allmänna erfarenheten, och derpå torde ingen tvifla, ehuru stigandet går långsamt. Den beräkning som i finansexpeditionen blifvit anställd rörande förhållandet i detta afseende i vårt land, som utvisar att skatten skulle hafva ökats med

20 1 % om året, och att den sålunda efter ett sekel skulle fördubblas, synes vara väl grundad. Denna stigning synes icke vara alltför stor och bör icke kunna anses vara ett skäl till nu ifrågakomna omsättning. Deremot är det visst önskligt, på det att några alltför starka vexlingar deri icke må förekomma, att skatten må bestämmas i sådana produkter, hvilkas prisstegring verkligen följa den skalan, och i motsats mot herr von Bonsdorff måste jag bekänna att jag anser endast säd öfverhufvud, spanmål och hafre, vara af denna beskaffenhet. Priset på ladugårdsprodukterna smör och talg är mycket mera än spanmålspriset beroende af handelsförhållanden och konjunkturer, andra än vexling-

30 arne inom landet. Jag behöfver endast åberopa det att man nu önskar att landtmannen måtte lära sig tillverka ett bättre smör. Skulle han nu gå öfver att tillverka smör af söt grädde i stället för af sur, så skulle hans vara stiga med 50 %. Likaså komme smörpriset att stiga inom landet, om nya handelsvägar öppnade sig för afsättningen af våra ladugårdsprodukter. Hvad talgen beträffar, så veta vi huru dess pris genom de många lysoljornas användande i stället för talgljus småningom faller, och man kan lätt tänka sig att talgljus småningom försvinna till och med från bondens koja, och andra lysningsämnen inträda i stället. Men man kan vänta att, sedan talgens pris sålunda

40 nedsatts, nya upptäckter skola göra den användbar för andra ändamål än det nuvarande, och att priset då åter skall stiga. Med afseende härpå har jag trott mig ega skäl att ansluta mig till den åsigt, att den enda vara, som borde läggas till grund för grundskattens utgörande, rätteligen borde vara spanmål eller säd. Likväl kommer det dervid an derpå, om man borde hålla sig endast till råg och korn, eller hvad man i dagligt tal kallar spanmål, eller om också hafre borde tagas dertill, emedan hafre odlas jemförelsevis litet i Österbotten och i Uleåborgs län nästan icke alls. De små försök, som blifvit gjorda att der införa hafreodling, hvartill styrelsen bidragit genom att till utsäde anskaffa

50 hafre från andra län och utlåna den, hafva tyvärr misslyckats, emedan den hafre, som skördats, blifvit uppäten så att man icke bevarat utsäde, och ehuru den önskan blifvit uttalad, att de skulle förses med nya förråder af utsäde, har man velat vänta till bättre år, då man kunde hysa förhoppning, att landtmannen skulle spara utsädet. Dock, jag lemnar detta. Summan är att jag ansett mig hafva skäl till och böra

uttrycka den öfvertygelse, att det verkligen vore väl om smör och talg vid produkternas bestämmande skulle uteslutas. Det är möjligt att en ny komité kunde komma till denna öfvertygelse och derföre grunda sitt tillgörande på en sådan åsigt, likväl med iakttagande naturligtvis af att kapptalet af spanmålen skulle komma att ökas så att icke penningebeloppet, som inberäknas i rubelskatten, blir alltför stort, emedan om penningebeloppet skulle utgöra en större del, det skulle hindra räntan att stiga i samma förhållande, som om räntan skulle utgöras endast af spanmål. För jemnande bör likväl något penningebelopp läggas till, men det bör icke vara stort.

10

Herr Snellman: Jag skulle anse ridderskapets och adelns beslut, att ingen komité skulle nedsättas, icke innebära det att ständerna måtte få emottaga ett nytt förslag i ämnet och att konsekvensen deraf vore den, att ständerna anhålla att förslag måtte föreläggas nästa landtdag utan någon särskild komités nedsättande, som i sjelfva verket kan ske.

78 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 20.V 1867

Protokoll fördrd hos högl. ridderskapet och adeln

20

Herr Snellman: Jag har icke fått någon upplysning huruvida prestandet antagit första alternativet med eller utan ändring. I händelse prestandets beslut icke innefattar några ändringar i första alternativet, så är det i min tanke icke till sakens fördel att ridderskapet och adeln skulle förena sig i betänkandet, sådant det för närvarande är. Utom åtskilliga mindre omständigheter, som äro att anmärkas, hyser jag den öfvertygelsen, att den i betänkandet föreslagna skatten af en mark är alltför hög för att man genom dess antagande skulle kunna hoppas att i någon mon kunna stäffa lönbränning och smuggling af bränvin. Om vi stadga en så hög skatt, kan man icke hoppas att bränvin i tillräcklig mängd för landets behof kommer att i laglig ordning tillverkas, än mindre att det kan säljas för så billigt pris, att icke lönbränningen isynnerhet alltid kommer att hafva ett tillräckligt premium. Jag skulle derföre föreslå att någon jemkning måtte vidtagas; kanske också prestandet möjligen skulle låta förmå sig att ingå på en sådan jemkning. Skulle skatten till en början nedsättas, om icke 60 penni, så åtminstone till 75 eller 80 penni, och ständerna ville till styrelsen öfverlemnna att efterhand, sedan man fått lönbränningen att i någon mon aftaga, och sedan verksam kontroll i afseende å utminuter-
ring kunde åstadkommas, efter bepröfvande höja skatten ända till en mark, så skulle också de, som anse det önskligt att den för framtiden bestående skatten skulle blifva en mark, hafva utsigt till att se sin önskan gå i fullbordan. Detta utgör i min tanke det hufvudsakligaste som vid första alternativet kan önskas. I öfrigt förekomma också några mindre anmärkingar, hvilka jag vill framställa, i händelse icke ridderskapet och adeln besluter sig till att antaga detta alternativ alldeles oförändradt.

30

40

Herr Snellman: Jag föreslår att ridderskapet och adeln skulle såsom en förmedlande utväg besluta sig för antagandet af en marks skatt, på det det första alternativet, som numera redan är af två stånd antaget, icke måtte blifva förkastadt och lagstiftningen förblifva oförändrad, men åtminstone uttrycka den önskan, att skatten till en början skulle nedsättas till 75 penni och ifall det går an, hvilket jag för min del icke anser något hinder möta, inbjuda såväl preste- som borgareståndet att

50